

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/27/2018
Identifikačné číslo spisu: 1214203502
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1214203502.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu PB Capital, a.s., so sídlom v Košiciach, Mlynská 27, IČO: 31 722 296, zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Treščákom ml., so sídlom v Košiciach, Thurzova 6, proti žalovanej Slovenská republika - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 44/a, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ECKER - KÁN PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Námestie Martina Benku 9, o zaplatenie 637 624,55 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 7C/29/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2017 sp. zn. 8Co/364/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej priznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. januára 2015 č.k. 7C/29/2014-350 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanej zaplatenia 637 624,55 € s príslušenstvom, z titulu náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb., ku ktorému malo dôjsť tak, že príslušné orgány (Ministerstvo obchodu SR a Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR) v rámci privatizácie ZDROJ Košice, š.p. nesprávne zahrnuli do privatizovaného majetku aj majetok, ktorý nikdy nebol vo vlastníctve štátu ani privatizovaného podniku, ale bol vo vlastníctve fyzických osôb; žalovanej náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie, vychádzajúc z vykonaného dokazovania uviedol, že hoci v danom prípade pri privatizácii ZDROJ Košice, š.p. došlo k nesprávnemu úradnému postupu štátnych orgánov, existencia ostatných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu, a to vznik škody a existencia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody, nebola preukázaná. Podľa žalobcu škoda mala spočívať v hodnote nehnuteľností, keďže mu bolo odňaté vlastnícke právo k nim, ako aj v náhrade trov súdneho konania, ktoré musel uhradiť. Súd konštatoval, že vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam žalobcovi nebolo odňaté, keďže ho nikdy nenadobudol, a preto jeho škoda nemôže spočívať v hodnote nehnuteľností, ktorých sa nikdy nestal vlastníkom, teda jeho majetok sa o ne nezmenšil. Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu je nesprávny

úradný postup, vznik škody a existencia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Všetky tieto tri predpoklady musia byť splnené súčasne. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania mal súd za to, že v konaní nebola preukázaná existencia vzniku škody a existencia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Taktiež mal za to, že žalobcovi nebolo možné odňať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, pretože na neho nemohol vlastnícke právo previesť predávajúci, keďže ani on, ani jeho právni predchodcovia neboli vlastníkmi nehnuteľností, nemohla teda nastať ujma v majetkovej sfére žalobcu v hodnote týchto nehnuteľností, ale len vo výške kúpnej ceny, ktorú zaplatil za niečo, čo sa nestalo jeho vlastníctvom. Žalobca však vznik tejto škody nepreukázal, keď nepreukázal, že by túto kúpnu cenu skutočne predávajúcemu uhradil. V nadväznosti na obsah Dohody o započítaní záväzkov a pohľadávok z 9. februára 2000 uzatvorenej medzi ZDROJ UNIVERS, a.s. a ZDROJ POTRAVINY, a.s. konštatoval, že táto dohoda nie je dôkazom o zaplatení kúpnej ceny, keďže bola uzatvorená ešte pred uzatvorením kúpnej zmluvy. Kúpna cena v zmysle predmetnej zmluvy bola splatná ku dňu podpísania zmluvy a o jej započítaní v kúpnej zmluve nie je žiadna zmienka. Rovnako poukázal na skutočnosť, že žalobca nepreukázal ani vznik škody, ktorá mala spočívať v náhrade trov súdneho konania, keďže nepreukázal, že by tieto trovy konania naozaj zaplatil, hoci v tomto smere ho zaťažovalo dôkazné bremeno; a bol riadne poučený podľa § 120 ods. 4 O.s.p. Súd prvej inštancie napokon zdôraznil, že ak by aj žalobca preukázal vznik škody, mal za to, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že po tvrdenom nesprávnom úradnom postupe nastali viaceré ďalšie skutočnosti, a to uzatvorenie kúpnej zmluvy medzi ZDROJ UNIVERS, a.s. a žalobcom, ktorej predmetom boli nehnuteľnosti, o ktorých neskôr súd určil, že sú vo vlastníctve fyzických osôb, ďalej zánik ZDROJ UNIVERS, a.s. dňom 23. februára 2005 bez právneho nástupcu, a s tým spojená nemožnosť vrátenia kúpnej ceny žalobcovi (pokiaľ bola zaplatená) z titulu bezdôvodného obohatenia. Až na základe týchto skutočností, ktoré však neboli zapríčinené tvrdeným nesprávnym úradným postupom, mohla žalobcovi vzniknúť tvrdená škoda. Rozsudok napadol žalobca odvolaním.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 13. júna 2017 sp. zn. 8Co/364/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie ako i s jeho právnym posúdením veci. Uviedol, že obsah odvolania žalobcu nebol spôsobilý spochybniť správnosť záverov napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie z hľadiska odvolacích dôvodov v ňom uvedených, keď ani v odvolacom konaní neboli zistené také rozhodujúce skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by spochybňovali správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje zamietavé rozhodnutie. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie považoval za vecne správne, pričom v jednotlivostiach na ne poukázal. Za nedôvodnú považoval námietku žalobcu, že v spore vznik škody preukázal tým, že bol zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník pozemku parc. č. XXX- zastavaná plocha o výmere XXX m² a budovy postavené na parc. č. XXX, súp. č. XXX, kat. úz. M., vedených na LV č. XXXX, ktoré vlastníctvo mu bolo neskôr odňaté, keď (ako na to správne poukázal súd prvej inštancie) žalobca sa nikdy nestal ich vlastníkom, a preto v dôsledku samotného nenadobudnutia týchto nehnuteľností nemohlo dôjsť k zmenšeniu majetku; teda k vzniku škody. Pokiaľ v tejto súvislosti žalobca v spore poukazoval na závery vyplývajúce z dostupnej literatúry, že pre vznik škody nie je nevyhnutné, aby došlo k skutočnému zmenšeniu majetku, táto jeho argumentácia nemôže obstáť; v preskúmvanej veci by totiž viedla k neprípustnému výsledku, kedy by bola žalovanej uložená povinnosť nahradiť žalobcovi škodu úhradou peňažnej sumy, o ktorú sa majetok žalobcu nikdy nezmenšil (v spore preukázané nebolo). K námietke žalobcu týkajúcej sa správnosti záverov súdu prvej inštancie, že ak by sa v označenom spore nebol bránil, neboli by mu trovy vznikli, keď iba využil právo brániť svoje práva v konaní pred súdom, odvolací súd uviedol, že hoci nemožno žalobcovi uprieť jeho ústavou zaručené právo domáhať sa ochrany svojich práv na súde, rozhodujúce v danom spore z hľadiska dôvodnosti podanej žaloby bolo zistenie, že žalobca v tomto prípade neunesol dôkazné bremeno, keď ničím nepreukázal úhradu trov konania protistrane. Za daného stavu tak nemal súd prvej inštancie inú možnosť, než žalobcu z tohto dôvodu zamietnuť i v tejto časti.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že je prípustné podľa ustanovení § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V dovolaní uviedol, že považuje rozsudok odvolacieho súdu za nesprávny a v rozpore so zákonom,

nakoľko súd rozhodnutie súdu prvej inštancie a jemu predchádzajúce konanie riadne nepreskúmal, a v dôsledku toho nezistil a neodstránil vady napádaného rozsudku, spočívajúce v zásadnom procesnom pochybení zo strany súdu, čím došiel k nesprávnym záverom o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Konaním súdu prvej inštancie a následne aj konaním odvolacieho súdu, ktorý nevykonal nápravu, bolo vážnym spôsobom zasiahnuté do jeho základného práva na spravodlivý súdny proces. Poukázal na to, že práve dôsledkom nesprávneho úradného postupu pri privatizácii majetku, ktorý založil následnú neplatnosť zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou ZDROJ UNIVERS, a.s., mu vznikla značná majetková ujma. Škodu, ktorú si podanou žalobou uplatňoval, pozostávala jednak z hodnoty nehnuteľnosti, o ktoré sa v dôsledku straty vlastníctva zmenšil jeho majetok, a jednak z náhrady trov súdneho konania, ktorú musel zaplatiť úspešným žalobcom v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 14C/133/2000. Súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol, nakoľko odmietol uznať hodnotu nehnuteľnosti ako škodu, pretože podľa jeho názoru škodou môže byť len zaplatená kúpna cena. Ohľadom uplatnených trov uviedol, že tieto takisto nepredstavujú škodu zapríčinenú žalovanou, pretože ak by sa žalobca v konaní nebránil, trovy by nevznikli. Takéto rozhodnutie súdu považuje nanajvýš za zarážajúce z dôvodu, že počas celého konania nebol zo strany súdu nikdy informovaný o spornosti, resp. nedostatočnom preukázaní uplatňovanej škody; žalovaná ju nikdy nenamietala, namietala len svoju zodpovednosť. Namietal, že napriek konštatovaniu vecnej a právnej správnosti napadnutého rozhodnutia, odvolací súd nepoprel vznik škody spočívajúcej v zaplatení trov konania, keď sa stotožnil s odvolacou námietkou, že bránenie sa v súdnom konaní, v ktorom mal žalobca prísť o vlastnícke právo, bolo len využitím jeho základného ústavného práva na súdnu ochranu, teda podľa dovolateľa nejde o nedôvodnú škodu, ktorej mohol predísť. Odvolaciemu súdu ďalej vytýkal, že sa nevyjadril k ním predloženej judikatúre týkajúcej sa príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom tvrdenej škody. Zásadné pochybenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zasiahnuté do jeho základného práva na spravodlivý súdny proces žalobca videl v tom, že odvolací súd mal za to, že reálnosť škody, t.j. zmenšenie majetku žalobcu o sumu 43 624,55 € a o zaplatenú kúpnu cenu nebola preukázaná, čo zakladalo dôvod pre potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie. Mal za to, že vydaním rozsudku súdom prvej inštancie a následne jeho potvrdením napádaným rozsudkom, bolo zásadným spôsobom jeho právo na predvídateľné rozhodnutie a spravodlivé súdne konanie popreté vydaním prekvapivého a vzhľadom na priebeh konania neočakávaného rozhodnutia. Za najzávažnejší nedostatok postupu súdu žalobca preto považoval absenciu akejkoľvek výzvy alebo vyjadrenia právneho názoru súdu ohľadne spornosti tvrdeného zaplatenia náhrady trov vo výške 43 624,55 € predtým, než žalobu z tohto dôvodu zamietol. Žalobca až do rozhodnutia súdu nemal a ani nemohol mať vedomosť, že v konaní súd považuje za sporné a nepreukázané reálne zaplatenie náhrady trov, teda nepreukázanie vzniku samotnej škody. Ak by súd prvej inštancie konal v súlade s procesnými predpismi a rešpektoval by jeho procesné práva ako sporovej strany, bolo jeho povinnosťou vysloviť pred skončením konania svoj názor o potrebe vykonania ďalšieho dokazovania v časti týkajúcej sa zaplatenia náhrady trov, a to či už vo forme výzvy na predloženie dôkazov alebo vyslovením predbežného právneho názoru, na podklade ktorého by žalobca zistil potrebu doplnenia dokazovania. Nakoľko však zo strany súdu neboli rešpektované jeho procesné práva a o uvedených skutočnostiach ho neupovedomil, nemohol sa v konaní riadne brániť. Tento nedostatok nebol napravený ani v odvolacom konaní. Pokiaľ išlo o kúpnu cenu a preukázanie jej zaplatenia uviedol, že predložil tak dohodu o započítaní pohľadávok, ktorej predmetom bola aj kúpna cena a tiež účtovný doklad preukazujúci jej zaplatenie. Mal za to, že v tejto časti ani nešlo o neunesenie dôkazného bremena tak, ako to konštatoval súd, ale o závery súdu, ktoré vychádzajú z odlišného vyhodnotenia dôkazov, najmä dohody o urovnaní. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že v plnom rozsahu sa stotožňuje s rozsudkom súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu. Mala za to, že žalobca nepreukázal, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Navrhla dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietnuť, alebo ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení,

že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec, a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie za účinnosti Civilného sporového poriadku (rovnako ako za účinnosti pôvodného procesnoprávneho predpisu - Občianskeho súdneho poriadku) predstavuje mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľom

namietanej procesnej vade.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo dožadovať sa toho, aby súdy preberali alebo riadili sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03), ani právo na to, aby bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04), a ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pro rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

16. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

17. Žalobca v súvislosti s vadou podľa § 420 písm. f/ CSP namietal, že vydaním rozsudku súdom prvej inštancie a následne jeho potvrdením odvolacím súdom, bolo zásadným spôsobom jeho právo na predvídateľné rozhodnutie a spravodlivé súdne konanie popreté vydaním prekvapivého a vzhľadom na priebeh konania neočakávaného rozhodnutia. Za najzávažnejší nedostatok postupu súdu žalobca považoval absenciu akejkoľvek výzvy alebo vyjadrenia právneho názoru ohľadom spornosti tvrdeného zaplataenia náhrady trov. Podľa jeho názoru, ak by súd prvej inštancie konal v súlade s procesnými predpismi a rešpektoval by jeho procesné práva ako sporovej strany, bolo jeho povinnosťou vysloviť pred skončením konania svoj názor o potrebe vykonania ďalšieho dokazovania alebo vyslovením predbežného právneho názoru, na podklade ktorého by žalobca zistil potrebu doplnenia dokazovania. Počas celého konania zo strany súdu nebolo mu ohľadne predmetnej skutočnosti poskytnuté žiadne predbežné právne posúdenie.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), každý sa môže domáhať

zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch (...).

20. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

21. Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

22. Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

23. Občiansky súdny poriadok bol postavený na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovoval, že strany (účastníci) by nemali byť zaskočené možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť k ich preukázaniu dôkazy. V konaní pred súdom prvej inštancie bola uvedená zásada premietnutá do ustanovenia § 100 ods. 1 O.s.p. a v konaní pred odvolacím súdom do ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. (v súčasnosti je jeho obsah premietnutý do § 382 CSP, pozn.).

23.1. Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 O.s.p. platného a účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pritom sa usiluje predovšetkým o to, aby sa spor vyriešil zmierne a aby konanie pôsobilo výchovne. Počas konania môže súd účastníkom uviesť, ako sa na základe doteraz tvrdených a preukazovaných skutočností javí právne posúdenie veci. Toto ustanovenie vyjadruje viacero zo základných zásad civilného konania, predovšetkým však zásadu rýchlosti a jednotnosti konania a s tým súvisiacu zásadu oficiality. Z ustanovenia § 100 ods. 1 posledná veta O.s.p. vyplýva, že súd skôr, ako vo veci rozhodol, mal možnosť oznámiť účastníkom konania nielen to, ako vec právne hodnotí, ale aj to, z akých skutkových záverov pri jeho právnom hodnotení vychádzal. Účelom predbežného právneho posúdenia súdu bolo prispieť k zefektívneniu a zrýchleniu súdneho konania, a jeho adekvátnym uplatnením upriamiť pozornosť účastníkov na to, čo bolo podľa predbežného posúdenia súdu v konaní podstatné a čo nie, a teda na čo sa majú účastníci v konaní zamerať (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 385/2012). Zo znenia uvedeného ustanovenia je zrejmé, že zákon dával súdu možnosť (nie povinnosť) uviesť stranám (účastníkom) jeho právne posúdenie veci. Súd tak mohol, ale nebol povinný, teda nebolo zákonnou povinnosťou súdu poskytnúť svoj predbežný právny názor stranám (účastníkom).

23.2. V zmysle § 382 CSP platného a účinného v čase rozhodovania krajského súdu, ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Použitie ustanovenia § 382 CSP odvolacím súdom

znamená, že nárok treba posúdiť alebo podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného odseku). Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená súčasne, je, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

23.3. Zmyslom citovanej právnej úpravy je (aj bolo) predchádzanie „prekvapeniu“ strán (účastníkov konania) v prípade možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom bez toho, aby im bolo umožnené vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd strane (účastníkovi konania) neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda strana (účastník konania) nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (m. m. II. ÚS 407/2016).

23.4. V posudzovanom prípade oba súdy nižšej inštancie dospeli k rovnakým právnym záverom, že v danej veci neboli splnené podmienky vzniku nároku žalobcu na zaplatenie sumy 637 624,55 € s príslušenstvom ako náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., nakoľko žalobca nepreukázal vznik škody. Za škodu totiž nemožno považovať stratu jeho vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré nikdy nenadobudol, a pokiaľ ide o zmenšenie majetku v dôsledku úhrady kúpnej ceny za predmetné nehnuteľnosti, ako i vo vzťahu k trovám konania, dôkazné bremeno neuniesol. V danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nevzniká ani prekvapujúco, ani nečakane, keď súdy oboch inštancií založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových a právnych záveroch. Navyiac, keď odvolací súd sa plne stotožnil so skutkovým aj právnym posúdením veci súdom prvej inštancie. V posudzovanej veci nejde o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu ako sa mylne žalobca domnieva. V tomto smere dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie využil možnosť namietať proti právnemu záveru súdu prvej inštancie, prečo nepovažuje právny záver prvoinštančného súdu vo všetkých vyššie uvedených otázkach za správny. Keďže odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných (nových) právnych dôvodoch než súd prvej inštancie, nevznikla mu poučovacia povinnosť v zmysle § 382 CSP. Postupom súdov preto nedošlo k namietanej vade podľa § 420 písm. f/ CSP ani z tohto namietaného dôvodu.

24. V súvislosti s tvrdením žalobcu, že napriek konštatovaniu vecnej a právnej správnosti prvoinštančného súdu, odvolací súd nepoprel vznik škody spočívajúcej v zaplatení trov konania, keď sa stotožnil s jeho odvolacou námietkou, že bránenie sa v súdnom konaní, v ktorom mal prísť žalobca o vlastnícke právo bolo len využitím jeho základného ústavného práva na súdnu ochranu, teda nejde o nedôvodnú škodu, ktorej mohol predísť, dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (bod 7.), kde odvolací súd výslovne uviedol ..., že hoci nemožno žalobcovi uprieť jeho Ústavou Slovenskej republiky zaručené právo domáhať sa ochrany svojich práv na súde, rozhodujúce v danom spore z hľadiska dôvodnosti podanej žaloby bolo zistenie, že žalobca v tomto prípade neuniesol dôkazné bremeno, keď ničím nepreukázal úhradu trov konania protistrane; a za daného stavu tak nemal súd prvej inštancie inú možnosť, než žalobu z tohto dôvodu zamietnuť i v tejto časti“. Z uvedeného nevyplýva, že došlo k inému právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom.

25. Argumentácia žalobcu, ktorou zdôvodňuje vadu zmätočnosti konania, smeruje spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci súdmi. Pokiaľ totiž dovolateľ namieta, že súdy vyvodili vecne nesprávny právny záver, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno ohľadom vzniku škody, keď v konaní nebolo preukázané ani zaplatenie kúpnej ceny za nehnuteľnosť a ani reálne zaplatenie náhrady trov konania, ide z hľadiska obsahového nie o námietky týkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry prejednávania veci), ale o námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom založili súdy svoje rozhodnutia. Najvyšší súd už ale podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/202 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.

26. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

27. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania. Vytýkaná nesprávnosť právneho posúdenia nie je procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

28. Pre úplnosť považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

29. K námietke žalobcu týkajúcej sa nedostatočného vysvetlenia niektorých dôvodov rozhodnutia súdu, prípadne až nepreskúmateľnosti rozsudku dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (k tomu viď jeho rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

30. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

31. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

32. V prejednávanej veci odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozsudku rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a vysporiadal

sa so všetkými podstatnými námietkami žalobcu (č.l. 5 až 8). I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľ preto neodôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

33. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, najvyšší súd ho podľa § 477 písm. c/ CSP odmietol.

34. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.